

Resum de la trobada: El pla forestal de les illes Balears i la seva possible aplicació a la Serra de Tramuntana

Durant aquesta trobada que es va celebrar a la vila de Bunyola el 2 de juny del 2017, els dos experts en el Pla forestal de les Illes Balears, Luís Berbiela i Joan Santana, ens posaren en context de la singularitat d'un espai com la Serra de Tramuntana. Així mateix ens introduïren el contingut del Pla forestal i les possibilitats i oportunitats que ofereix aquesta eina de gestió forestal per la Serra.

En acabar la seva intervenció es va obrir el micròfon pel debat.

Resum de la intervenció de Luís Berbiela sobre la situació forestal de la Serra de Tramuntana:

Per entendre la Serra de Tramuntana hem de tenir en compte que no estem parlant d'un espai natural, sinó d'un espai 100% cultural, ja que té més de 1000 anys d'història i una cultura centenari de gestió del territori. Per tant, ens afrontem a la gestió del territori conjuntament amb la natura i la cultura.

En referència al sector forestal, avui en dia ens hem de qüestionar si existeix o no, com a dinàmica i com a grup de poder i gestió activa d'un recurs és més que discutible. Avui en dia es confon el que és cultiu abandonat i bosc i el més trist, és que els vectors econòmic i polític no estan centrats en el sector forestal.

Cal tenir en consideració que el concepte forestal, té unes connotacions tremendament ambientals i que hi ha recursos que són de màxim interès pel sector, com els recursos cinegètics i micològics i el turisme de natura, però contràriament no hi ha interès per l'explotació de la fusta.

Referent a la relació entre el sector forestal i el desenvolupament rural, sorgeixen les qüestions de si s'han d'unificar o si el sector

forestal ha d'abandonar la idea de formar part del sector primari i enfocar-se al sector de l'energia.

Les experiències tant a l'Illa de Mallorca com a Menorca respecte a la producció d'energia per biomassa no han aconseguit consolidar, el qual no significa que no sigui viable, sinó que és difícil.

Però existeixen alguns sectors amb potencial econòmic, com és el desenvolupament turístic, el carbó vegetal i la resina.

Cal remarcar, que el que realment aporta un valor incalculable són els béns i serveis ecosistèmics que presta la Serra de Tramuntana, gràcies a la qualitat de vida que dóna als seus habitants, així com qualitat d'aire, aigua i altres béns ambientals.

D'ençà que es van abandonar els oficis del bosc, fa aproximadament 60 anys (a causa de l'arribada del gas i l'electricitat) la Serra ha caigut en l'oblit i la marginació i ens trobem que l'únic gestor forestal avui en dia és el foc.

Cal tenir en compte que en gestió forestal, el 90% del pressupost va vinculat a evitar els incidents i el 10% serveix per fer la resta d'actuacions.

Actualment, els aprofitaments del bosc han canviat. La gent ja no va a treballar el bosc, sinó que s'urbanitzen i passa a ser un element que també és colonitzat.

La gran contradicció són els serveis ambientals que els boscos ens ofereixen, a tothom li agrada tenir aigua i bona qualitat de l'aire, però aquests serveis no es paguen. La societat no paga les externalitats dels beneficis ambientals.

Un altre tema a tenir en consideració és la mitificació. La vida rural sempre s'ha mitificat, però ara l'estem re mitificat. Hem iniciat un procés de canvi radical dels valors dels usos del bosc, i la resposta

de l'administració els mites socials és fer polítiques de conservació restrictives enlloc d'actives.

Una altre punt a tenir en consideració és l'absència de rentabilitat, exigim un valor alt amb preu però no es igual en benefici.

Fa temps es va valorar el preu dels boscos de Mallorca. En usos recreatius el valor és de més de 1000 milions d'euros i el mateix en beneficis ambientals, però el valor monetari és negatiu, perquè costa més treure la fusta que deixar-la al bosc.

La pèrdua de la cultura rural tradicional, a mesura que les generacions ens van deixar, ens va abandonar el saber popular. Aquesta pèrdua de savis ha repercutit amb pèrdua d'estructura territorial.

Els grans incendis forestals no es poden apagar, si hi ha abandonament forestal, al final el bosc es crema perquè el que és probable acaba passant.

Una altra problemàtica important és la superpoblació de les cabres. La realitat és que s'està generant un desert de forma silenciosa. És un tema seriós i se li haurà de donar solució tard o d'hora.

Les possibilitats donar valor els recursos locals de la Serra de Tramuntana, seria a través de penetrar amb els productes mallorquins a mercats internacionals.

També s'està estudiant comptabilitzar de la captura de carboni, la fiscalitat ajustada a la inversió en conservació del patrimoni i els béns i serveis ambientals.

Una altra alternativa seria aposar per una oferta turística selectiva. On la qualitat d'un entorn genera plusvàlua.

Un element que no s'acaba de posicionar és el mercat de la biomassa. Perquè ha de ser més car el nostre pelex que el pelex

francès? O el castellà? L'única resposta és que al final el que no cremem a casa es cremarà a la muntanya.

Resum de la intervenció de Joan Santana sobre el Pla Forestal de les Illes Balears

La superfície forestal de les Illes balears és al voltant de 2000 mil hectàrees, de les quals el 50% es troben a Mallorca.

Quasi el 70% de la superfície de la Serra de Tramuntana és forestal, i és on es troben la meitat dels boscos de Mallorca.

Si analitzem la història, gràcies els inventaris forestals, podem constatar que hi ha hagut una expansió molt important de la superfície forestal. Des dels anys 50 hi ha un 20% més de superfície forestal, això vol dir que ja s'han colonitzat les superfícies abandonades.

Escorca, Pollença i Calvià són els municipis que tenen més superfície forestal, i altres municipis com Banyalbufar, el 80% de la seva superfície és forestal.

Si xerrem de formacions forestals, el 47% són pinars, el 18% són alzinars i la resta és mixta entre pinar i alzinar, els quals acabaran esdevenint alzinars.

Pel que fa a la propietat forestal de la Serra de Tramuntana, tenim aproximadament 11.000 són finques forestals o agroforestals. El gran problema per la gestió esdevé causat per la dimensió d'aquestes finques les quals són reduïdes. El 95% de les finques forestals i el 76% de les finques agroforestals tenen menys de 5 hectàrees. Un fet a destacar en referència a la gestió és que el 94% de la Serra de Tramuntana és de titularitat privada.

Relatiu a l'aprofitament del bosc, de mitjana es tallen més de 15000 hectàrees de les quals la majoria són pins (75%). El 33% de llenya que es consumeix a Mallorca prové de la Serra de Tramuntana, però no hi ha una distribució clara dels aprofitaments forestals.

Tot i que els boscos a la Serra de Tramuntana tenen un gran potencial d'aprofitament sostenible, el sector forestal només representa el 0,08 del PIB de les Illes Balears, per tant es troba en una situació irrellevant econòmicament i socialment, ja que tampoc genera llocs de treball.

Cal tenir en compte que la Serra de Tramuntana és Paratge Natural i Patrimoni Mundial per la Unesco, a més de LIC i ZEPA. Aquestes figures de protecció han generat una normativa que dificulta molt la gestió forestal, ja que esdevenen una conservació basada en la prohibició, més figures burocràtiques i un bloqueig de les activitats de gestió.

En resum podem dir que la superfície forestal de la Serra de Tramuntana és molt extensa i majoritàriament són boscos. Hi ha molts de propietaris i les dimensions de les finques són molt reduïdes.

L'aprofitament forestal es irrellevant econòmicament i existeix una elevada carrega forestal. La conservació basada en la regulació generen abandonament rural i la absència de gestió.

Tenint en compte aquest context, es va elaborar el Pla Forestal de les Illes Balears, donant una visió de mig llarg/ termini, fruit d'un llarg procés de participació.

Com a reflexió al final podem dir que el Pla Forestal és una eina de gestió pels agents implicats a la Serra de tramuntana, ja que s'ha demostrat durant aquests anys que administració té molt poca capacitat de gestió.

Cal que la propietat privada incentivi la gestió i que es modifiqui el model actual burocratitzador. També ressaltar la importància de l'associacionisme i la creació d'espais de debat.

Per més informació podeu consultar el [Pla Forestal de les Illes Balears](#).

